

บทที่ 3

วิธิตำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากิจกรรมการบริหารงานวิชาการของฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานคร 3 ชั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผล ใน 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร การส่งเสริมงานวิชาการ และการค้นคว้าวิจัย จำแนกตามโรงพยาบาล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ศึกษาจากประชากร คือ ผู้บริหารงานวิชาการ ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดดังนี้

ผู้บริหารงานวิชาการ หมายถึง หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล ด้านวิชาการและด้านการฝึกอบรม ผู้ชำนาญเฉพาะทาง ผู้ตรวจการ หัวหน้าตึก หัวหน้าหน่วย และพยาบาลวิชาชีพที่ได้รับการแต่งตั้งและเลือกตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารงานวิชาการของฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 175 คน

ตารางที่ 1 จำนวนผู้บริหารงานวิชาการ จำแนกตามโรงพยาบาล ในสังกัดกรุงเทพมหานคร

ลำดับที่	โรงพยาบาล	ผู้บริหารงานวิชาการ (จำนวนคน)
1	โรงพยาบาลที่ 1	70
2	โรงพยาบาลที่ 2	50
3	โรงพยาบาลที่ 3	30
4	โรงพยาบาลที่ 4	25
	รวม	175

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 3 แบบ คือ

1. แบบตรวจรายการกิจกรรมการวางแผนงานวิชาการ ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้
 - 1.1 ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร งานวิจัย และรวบรวมเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของฝ่ายการพยาบาล ขึ้นการวางแผน ครอบคลุมในด้านการพัฒนาบุคลากร การส่งเสริมงานวิชาการ และการค้นคว้าวิจัย
 - 1.2 ศึกษาและทำการสำรวจกิจกรรมการวางแผนงานวิชาการของฝ่ายการพยาบาลตามสภาพการดำเนินงานจริงของโรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานคร สังกัดกระทรวงสาธารณสุข สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และสังกัดอื่น ๆ ตลอดจนศึกษาแนวนโยบายและระบบการบริหารงานวิชาการ และขอบเขตการบริหารงานวิชาการของฝ่ายการพยาบาล ด้านการพัฒนาบุคลากร การส่งเสริมงานวิชาการ และการค้นคว้าวิจัย โรงพยาบาลสังกัดสำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร

1.3 นำข้อมูลในการวางแผนที่ได้ทั้งหมดมาดำเนินการสร้างแบบตรวจรายการให้ครอบคลุม 3 ด้าน ตามที่ได้ศึกษาไว้ คือ การพัฒนาบุคลากร การส่งเสริมงานวิชาการ และการค้นคว้าวิจัย

2. แบบสอบถามการปฏิบัติและการประเมินผลกิจกรรมวิชาการ มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสารงานวิจัย และรวบรวมเนื้อหาในกิจกรรมการบริหารงานวิชาการ ขึ้นปฏิบัติ และขึ้นประเมินผล ครอบคลุมในด้านการพัฒนาบุคลากร การส่งเสริมงานวิชาการ และการค้นคว้าวิจัย

2.2 ศึกษาและสำรวจกิจกรรมการปฏิบัติและการประเมินผลงานวิชาการของฝ่ายการพยาบาล ตามสถานการณ์จริงของโรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานคร สังกัดกระทรวงสาธารณสุข สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และสังกัดอื่น ๆ ตลอดจนศึกษาระบบการบริหารงานวิชาการ และขอบเขตการบริหารงานวิชาการของฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานคร ในด้านการพัฒนาบุคลากร การส่งเสริมงานวิชาการ และการค้นคว้าวิจัย

2.3 นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมกิจกรรมการบริหารงานวิชาการ ขึ้นปฏิบัติ และประเมินผล ครอบคลุม 3 ด้าน ตามที่ได้ศึกษาไว้คือ การพัฒนาบุคลากร การส่งเสริมงานวิชาการ และการค้นคว้าวิจัย

3. แบบสอบถามปัญหาในการบริหารงานวิชาการ มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

3.1 ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสารงานวิจัย และรวบรวมเนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาในการบริหารงานวิชาการของฝ่ายการพยาบาล

3.2 ศึกษาและสำรวจปัญหาในการบริหารงานวิชาการของฝ่ายการพยาบาลของโรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานคร สังกัดกระทรวงสาธารณสุข สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และสังกัดอื่น ๆ

3.3 นำข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการบริหารงานวิชาการของฝ่ายการพยาบาลที่รวบรวมได้ทั้งหมด มาสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมในขั้นการวางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผล และครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ การพัฒนาบุคลากร การส่งเสริมงานวิชาการ และการค้นคว้าวิจัย

จากนั้นนำแบบตรวจสอบรายการและแบบสอบถามมารวมเป็นแบบสอบถามได้ 4 ตอน
คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพส่วนบุคคลของผู้บริหารงานวิชาการของฝ่ายการ
พยาบาล เกี่ยวกับสังกัดโรงพยาบาล ตำแหน่งการปฏิบัติงาน อายุ คุณวุฒิทางการศึกษา และ
ประสบการณ์ในการทำงาน จำนวน 5 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบและแบบปลาย

ตอนที่ 2 แบบตรวจสอบรายการกิจกรรมการวางแผนงานวิชาการของฝ่ายการ
พยาบาล โรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานคร

การพัฒนาบุคลากร

การส่งเสริมงานวิชาการ

การค้นคว้าวิจัย

ลักษณะของแบบตรวจสอบรายการเป็นชนิด 2 ตัวเลือก ถ้าข้อใดปฏิบัติให้ม้ค่าเท่ากับ
1 ถ้าข้อใดไม่ได้ปฏิบัติ ให้ค่าเท่ากับ 0

ตอนที่ 3 แบบสอบถามกิจกรรมการปฏิบัติและประเมินผลงานวิชาการของผู้บริหาร
งานวิชาการ ฝ่ายการพยาบาล ประกอบด้วย

การพัฒนาบุคลากร

การส่งเสริมงานวิชาการ

การค้นคว้าวิจัย

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ให้
เลือกตอบได้ 5 ระดับ ดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	ปฏิบัติมากที่สุด หรือการปฏิบัติงานวิชาการของฝ่ายการ พยาบาลที่ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 80 ขึ้นไป
คะแนน 4	หมายถึง	ปฏิบัติมาก หรือการปฏิบัติงานวิชาการของฝ่ายการ พยาบาล คิดเป็นร้อยละ 60-80
คะแนน 3	หมายถึง	ปฏิบัติปานกลาง หรือปฏิบัติงานวิชาการของฝ่ายการ พยาบาลที่ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 40-59
คะแนน 2	หมายถึง	ปฏิบัติน้อย หรือปฏิบัติงานวิชาการของฝ่ายการพยาบาล ที่ปฏิบัติต่ำกว่าร้อยละ 40
คะแนน 1	หมายถึง	ไม่ได้ปฏิบัติงานวิชาการ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามปัญหาในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารงานวิชาการ
ฝ่ายการพยาบาล ประกอบด้วย

ปัญหาจากหน่วยงานและผู้บริหาร

ปัญหาจากผู้ปฏิบัติงานวิชาการ

ปัญหาจากพยาบาลประจำการ

ลักษณะแบบสอบถามเป็นชนิด 2 ตัวเลือก ถ้าข้อใดมีปัญหาในการบริหารกิจกรรม
งานวิชาการของฝ่ายการพยาบาลให้ค่าเท่ากับ 1 ถ้าข้อใดไม่มีปัญหาในการบริหารกิจกรรมงาน
วิชาการให้ค่าเท่ากับ 0

การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

นำเครื่องมือแบบตรวจรายการ และแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไป ให้ผู้ทรงคุณวุฒิทาง
บริหารงานวิชาการพยาบาล จำนวน 10 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบ การตัดสินความตรงของแบบ
ตรวจสอบรายงานและแบบสอบถามการบริหารงานวิชาการของฝ่ายการพยาบาล กำหนดเกณฑ์ของ
ความตรงว่า ข้อใดที่ผู้ทรงคุณวุฒิ 8 ใน 10 ท่านมีความเห็นตรงกัน ถือว่ามีความตรงตามเนื้อหา
ข้อใดที่ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผู้วิจัยจะนำมาแก้ไขปรับปรุงตาม
ข้อเสนอแนะ

การหาความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability)

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปใช้กับตัวอย่างประชากรผู้บริหารงานวิชาการของฝ่ายการ
พยาบาล ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับประชากรจริง ในโรงพยาบาลราชวิถี จำนวน 5 คน โรงพยาบาล
เลิดสิน จำนวน 15 คน โรงพยาบาลพระนั่งเกล้า จำนวน 10 คน ได้แบบสอบถามคืน 30 ฉบับ
นำมาคำนวณหาค่าความเที่ยง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของ
ครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยง 0.96 และนำแบบสอบถามจากประชากรจริง ซึ่งได้
คืนมาจำนวน 160 ฉบับ มาหาค่าความเที่ยงด้วยวิธีการเดิม ได้ค่าความเที่ยง 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ติดต่อขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร ให้อนุญาตเข้าไปส่งแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงพยาบาลและหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล ของโรงพยาบาลสังกัดสำนักกรุงเทพมหานคร จำนวน 4 แห่ง ในการส่งแบบสอบถามให้กับกลุ่มประชากร รวมทั้งการเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัย ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด 2 สัปดาห์ คือ ตั้งแต่วันที่ 3 ธันวาคม 2536 ถึง 20 ธันวาคม 2536 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา ได้แสดงรายการไว้ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืนมา เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำแนกตามโรงพยาบาล

โรงพยาบาล	ส่งไป (ฉบับ)	จำนวนแบบสอบถามที่สมบูรณ์ (ฉบับ)	คิดเป็นร้อยละ
โรงพยาบาลที่ 1	70	61	87.14
โรงพยาบาลที่ 2	50	49	98.00
โรงพยาบาลที่ 3	30	26	86.66
โรงพยาบาลที่ 4	25	24	96.00
รวม	175	160	91.95

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS_x (Statistic Package for the social Science) ของสถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของประชากร วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ จำแนกตามโรงพยาบาล ตำแหน่ง อายุ คุณวุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน
2. ข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผนงานวิชาการ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
3. ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติและการประเมินผลงานการบริหารกิจกรรมงานวิชาการของฝ่ายการพยาบาล

3.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Diviation) ในกิจกรรมแต่ละด้าน และเป็นรายชื่อ โดยผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการจัดระดับของกิจกรรม ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00	อยู่ในระดับปฏิบัติกิจกรรมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49	อยู่ในระดับปฏิบัติกิจกรรมมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49	อยู่ในระดับปฏิบัติกิจกรรมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49	อยู่ในระดับปฏิบัติกิจกรรมน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49	อยู่ในระดับไม่ได้ปฏิบัติกิจกรรม

3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในกิจกรรมการบริหารงานวิชาการของฝ่ายการพยาบาล จำแนกตามโรงพยาบาล 4 แห่ง โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Anova)

4. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการบริหารงานวิชาการของฝ่ายการพยาบาล วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การคำนวณหาค่าความเที่ยงของแบบตรวจสอบรายการการวางแผน งานวิชาการ ของฝ่ายการพยาบาล แบบสัมภาษณ์การวางแผนงานวิชาการของผู้บริหารงานวิชาการ แบบสอบถาม ชิ้นการปฏิบัติการบริหารงานวิชาการของฝ่ายการพยาบาล และแบบสอบถามชิ้นการประเมินผลงาน วิชาการของฝ่ายการพยาบาล โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ, 2527)

$$\text{สูตร} \quad r = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{S_1^2}{S_c^2} \right)$$

โดย r = ค่าความเที่ยงของเครื่องมือ
 S_1^2 = ผลรวมความแปรปรวนของข้อสอบแต่ละข้อ
 S_c^2 = ความแปรปรวนของข้อสอบทั้งฉบับ
 n = จำนวนข้อคำถามทั้งหมดในแบบสอบถาม

2. ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร (Ferguson, 1981)

$$\text{สูตร} \quad \bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

\bar{X} = ค่าคะแนนเฉลี่ย
 $\sum X$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N = จำนวนประชากร

3. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ประคอง กรรณสูตร, 2534)

$$\text{สูตร S.D.} = \sqrt{\frac{\sum f (X - \bar{X})^2}{N - 1}}$$

S.D. = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 f = ความถี่
 $\sum (X - \bar{X})^2$ = ผลต่างของคะแนนแต่ละข้อกับค่าเฉลี่ย
 N = จำนวนประชากร

4. การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way Anova) หรือการทดสอบค่าเอฟ (F-test) (ประคอง กรรณสูต, 2534)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS=SS/df	F
ระหว่างกลุ่ม	K-1	SS_{b}	$MS_{\text{b}} = \frac{SS_{\text{b}}}{K-1}$	$\frac{MS_{\text{b}}}{MS_{\text{w}}}$
ภายในกลุ่ม	N-k	$SS_{\text{w}} = SS_{\text{c}} - SS_{\text{b}}$	$MS_{\text{w}} = \frac{SS_{\text{w}}}{N-K}$	
รวม	N-1	SS_{c}		

- เมื่อ SS_{c} = ผลบวกของกำลังสองของส่วนเบี่ยงเบนทุกกลุ่ม
 SS_{b} = ผลบวกของกำลังสองส่วนเบี่ยงเบนระหว่างกลุ่ม
 SS_{w} = ผลบวกของกำลังสองของส่วนเบี่ยงเบนภายในกลุ่ม
 MS_{w} = ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองภายในกลุ่ม
 MS_{b} = ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองระหว่างกลุ่ม
 N = จำนวนข้อมูลทั้งหมดทุกกลุ่มรวมกัน
 K = จำนวนกลุ่ม
 df = ชั้นแห่งความเป็นอิสระ

5. การวิเคราะห์ความแปรปรวน เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ (Multiple Comparison of Mean) ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe's Method) (ประคอง กรรณสูต, 2534)

$$F = \frac{(M_1 - M_2)^2}{MS_{\text{w}} \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right) (k-1)}$$

- เมื่อ M_1, M_2 = คะแนนเฉลี่ยของคะแนนแต่ละกลุ่ม
 n_1, n_2 = จำนวนตัวอย่างประชากรในกลุ่มที่ 1, 2
 MS_w = ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองภายในกลุ่ม
 K = จำนวนกลุ่ม